

ÉN, JÓZSEF ATTILA!

Musical bemutatón jártunk a Madách Színházban. A Willy Fog Jegyiroda jóvoltából még a premier előtt láttuk a József Attila életéről és szerelmeiről szóló legújabb sikerdarabot. Halljunk szót!

Vitathatatlan tény, hogy József Attila költészete a magyarság szellemi örökségének eleven része. Formaösztoné és rímképletei már az óvodától végigkísérnek: „Aludj el szépen, kis Balázs.” Családtörténetét skandalva magoljuk az irodalom órákon: „Édesanyja, Pöcze Borbála mosónőként gondoskodott gyermekeiről.” A sors fintoraként később róla nevezték el azt az egyetemet, ahonnan eltanácsolták: „Egész népemet fogom nem középiskolás fokon taní-tani”. A politikai propaganda mégis elsősorban proletár vonatkozásait domborította generációkon keresztül, az irányvonalnak alárendelt tantervekben. Megérintették eszmék, elragadta a ragaszkodás, mélyen élte a szerelmet és önmagát örölvé örülten alkotott. Zsenijét és magát a költőfejedelmet most végre rangos színpadra emelték a pesti Nagykörúton!

A Madách Színház a város pereméig kihelyezett plakátjain mégis finoman és árnyaltan fogalmaz. De ez a musical és az élet ihlette forgatókönyv bátran vállalható! Örvedetes, hogy a Nyugatosan is nyugtalan költő heves érzelmei és viszontagságai a kötelező olvasmány szintjéről 2012-től remélhetően a kötelező látomás-hallomás pódiumára lépnek. Ez a fentebb dimenzió immáron más megvilágításba helyezi József Attila sulykolt életművét, összefüggéseit és ezzel együtt népszerűsége és ismertsége mindinkább szélesedni fog!: „Mert örül, hogy lát ma itt fehérek közt egy európaít.” Hungarikumok egész tárháza épülhetne a mélyszegénységből munkával(!) kitörni próbáló ember mítoszára és nem csak a termékötletek (turisztikai programcsomagok a Gát utcától Lillafüredig, gasztronómia libasülttel és kuglerrel, szobortúrák stb.) apropóján. Sőt, még mindig szunnyadnak lánglelkű apostolaink a tarsolyban: Ady, Csokonai, Petőfi vagy akár Soós Imre személyében.

No de lássuk a színházat! Az „Én, József Attila” című musical kettős szereposztás két felvonásban az éltető és gyilkoló tűzről, ami művészt megperzsel és végül elemészt. Egyelőre csak az egyik (de legkevésbé sem másodrangú!) cast-rendszerben kaptunk átélést a darabhoz, melyben a legmélyebb élményt címszereplőként Posta Victor kézbesíti. Bár a védjegy-bajusz kissé idegenül állt a Fantomból már megszokott sztivöntájleres száján, ám a teljes átlényegülést erőteljes személyiségével garantálta. A düllelt szemű emócióriás vívódásait és szakadatlan önnön küzdelmét kiválóan jelenítette meg, mialatt a sodró cselekményben meghatározó, szájbarágós gyermeki én (nevezzük stílszerűen Pistának!) inaktív háttérben maradt. A görcsös ragaszkodás béklyójába fojtott szerelmek közül elsőként, az X-Faktorban másodszor is feltűnt Muri Enikő alakítja Vágó Mártát. Diákszínjátós gesztusaiból felfejlődve neki még szoknia kell e patinás közeget, de segítségül a lelkes közönség és Szirtes Tamás rendező mind mellette állnak. Óriási terhet ró a fiatal énekesnőre a hónapokkal előre lefixált telt ház nyomása, de azért a szünni nem akaró vastaps ereje is megtart. Kozmutza Flóra karakterét az érához illően óvörösbe hajló Krassy Renáta formálja, kinek jóvoltából komplett időutazást tehetünk a harmincas évekbe. A gyógypedagógusnő trófeáját a költő halála után férjként levadászó Illyés Gyula személye a kopaszodó Nagy Balázs képében ölt hihető testet. Laklóth Aladár kimérten és kegyetlenül játssza a terápiától eltántoríthatatlan, szenvtelen analitikust. Pusztaszeri Kornél és Dobos Judit a más osztályból való após-anyós házaspárként üdítően oldják a darab tevőleges tömegét a „nincsenapámmal” és régimódi történetükkel.

A gépnarancsos és gúzsba kötös koreográfiákat mindvégig vitálisan nyomja a tánckar. A gőzmozdony a legelső és az utolsó vágányon kétszer is széltükbe fújtat, míg a vonatos utalások tragikus szerelmekkel hálózzák át a históriát. A sortűz plafonra fröccsenő vérfoltja és az áldozatok lassított haláltusája abszolút telitalálat! A szanatórium puritán paravánjai mozgásukban szintűgy ötletesek, mint a pályaudvar kávéházzá alakítása. Az eredeti levelezések írásvezetése háttérként hiteles kordokumentumot szolgál. A költő tudathasadásának végső stádiumát kísérő madaras álmok bomlott víziói és a fordítói állásinterjún elüvöltött önéletrajza mind-mind csúcsmotívum. A szórtüszőket borzoló, többszöri hidegrázást a hangszereléssel támogatott cselekmény tartja szinten és József Attila jól ismert fényképének kivetítése koronázza meg. Az átíratí szerzők szemafor helyett inkább fülbe ívódó dalbetétekkel biztosítják, hogy a darab hazafelé is sinen legyen. Hogy a villamoson zötykölődve se feledkezzünk meg „a tőkések hasznáról!”

Szárszónak is egy a vége, Druszám! Szemembe könny szökött. Szokott.

Budapest, 2012. február 16.

Molnár Attila